

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ
ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΛΙΟΣ 2002

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
2. ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
 - 2.1. Εκσυγχρονισμός του πλαισίου
 - 2.1.1 Τεχνικές Προδιαγραφές
 - 2.1.2 Σύστημα προσδιορισμού κόστους
 - 2.1.3 Οδηγοί, Πρότυπα τεύχη και έγγραφα
 - 2.1.4 Νομοθετικό Πλαίσιο
 - 2.2. Υλοποίηση των έργων
 - 2.2.1 Ωρίμανση των έργων.
 - 2.2.2 Διοίκηση της υλοποίησης
 - 2.2.3 Διασφάλιση – έλεγχος ποιότητας
 - 2.3. Ενίσχυση της ικανότητας των φορέων υλοποίησης
 - 2.3.1 Επιμόρφωση στελεχών.
 - 2.3.2 Οργανωτικές βελτιώσεις
3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κατά την περίοδο εφαρμογής του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης 1994-1999 (ΚΠΣ II), μετά από σχετική συμφωνία των αρμόδιων Εθνικών και Κοινοτικών Αρχών, εφαρμόσθηκε από τις Ελληνικές Αρχές ένα Πρόγραμμα εκσυγχρονισμού του Συστήματος παραγωγής των Δημοσίων Έργων (Δ.Ε.), το οποίο απέβλεπε στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων και γνωστών αδυναμιών του Συστήματος.

Για την διερεύνηση των προβλημάτων και την επεξεργασία και εισήγηση λύσεων και μέτρων, συστήθηκε η «Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης για τα Δημόσια Έργα» (ΜΕΚ), ως υποεπιτροπή της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΚΠΣ II, αποτελούμενη από στελέχη του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (ΥΠΕΘΟ), του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ) και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ε.Ε.).

Η ΜΕΚ επεξεργάσθηκε και πρότεινε μέτρα πάνω σε σειρά θεμάτων, τα οποία ταξινομήθηκαν σε δεκατέσσερις ενότητες, ως εξής:

1. Συστήματα δημοπράτησης
2. Μελέτες δημοσίων έργων
3. Οριοθέτηση των υπερβάσεων στα δημόσια έργα
4. Ενιαίο Σύστημα «Μελέτης-Επίβλεψης»
5. Σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών
6. Κοστολόγηση των δημοσίων έργων
7. Μητρώα μελετητών και εργολάβων
8. Βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων έργων
9. Βελτίωση των συνθηκών διοίκησης των έργων των ΠΕΠ
10. Έκδοση εξειδικευμένων «Οδηγών» για τις Αναθέτουσες Αρχές
11. Ινστιτούτο Οικονομίας των Κατασκευών (ΙΟΚ)
12. Μηχανισμός ελέγχου δημοσίων συμβάσεων έργων/μελετών
13. Παραχωρητικές συμβάσεις αυτοκινητοδρόμων
14. Εκπαίδευση των Υπηρεσιών για έργο της ΜΕΚ.

Με βάση τις εισηγήσεις της ΜΕΚ, αλλά και άλλων φορέων του Συστήματος παραγωγής Δημοσίων Έργων(Δ.Ε), ελήφθησαν πολλά και σημαντικότερα μέτρα, τα οποία διαμόρφωσαν ένα πολύ διαφορετικό και βελτιωμένο πλαίσιο υλοποίησης των δημοσίων έργων.

Κατά γενική αναγνώριση, το Σύστημα, όπως προέκυψε μετά την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων, είναι πλέον εξορθολογισμένο, εξασφαλίζει την διαφάνεια και τον ελεύθερο ανταγωνισμό, οδηγεί σε καλύτερη ποιότητα των έργων, σε λιγότερες υπερβάσεις κόστους και χρονοδιαγράμματος και είναι τέλος απαλλαγμένο από σημαντικές αδυναμίες του παρελθόντος (όπως π.χ.

από τις υπερβολικές «εκπτώσεις» στο δημοπρατούμενο οικονομικό αντικείμενο των έργων, κ.α.).

Στο τέλος της περιόδου υλοποίησης του ΚΠΣ II και κατά την διαπραγμάτευση, μεταξύ των Εθνικών και Κοινοτικών Αρχών, του περιεχομένου και των όρων εφαρμογής του ΚΠΣ 2000-2006 (ΚΠΣ III), αποφασίσθηκε η συνέχιση και ολοκλήρωση του «έργου της ΜΕΚ» κατά την διάρκεια της νέας προγραμματικής περιόδου.

Έτσι, στις «διατάξεις εφαρμογής» του ΚΠΣ III (Κεφάλαιο 4, παράγραφος 4.2.1,σημείο 13) αναφέρεται ότι οι Ελληνικές Αρχές θα φροντίσουν για:

«13. Την κατάρτιση και την κοινοποίηση στην Επιτροπή ενός λεπτομερούς σχεδίου δράσης για τη συνέχιση και ολοκλήρωση των εργασιών που αφορούν τον εκσυγχρονισμό του συστήματος δημοσίων έργων που έχει ξεκινήσει από τη Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης (ΜΕΚ) στο πλαίσιο του Β'ΚΠΣ. Στη βάση αυτού του σχεδίου δράσης μέχρι το τέλος του 2001, το μεγαλύτερο μέρος της μεταρρύθμισης θα έχει ολοκληρωθεί, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων μέτρων καθώς και νέων ρυθμίσεων ιδιαίτερα στο θέμα του περιορισμού των υπερβάσεων, που λαμβάνονται προκειμένου να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά από τις αρχές που υλοποιούν τα έργα. Σε αυτό το πλαίσιο καθώς και για την παρακολούθηση εφαρμογής αυτής της μεταρρύθμισης στην πράξη, η διαχειριστική αρχή του ΚΠΣ υποστηρίζεται από ειδική επιτροπή εμπειρογνομόνων για τα δημόσια έργα.

Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για θέματα όπως η βελτίωση των συνθηκών μελέτης, των διαδικασιών ανάθεσης, της διοίκησης και της παραγωγής των δημοσίων έργων, η βελτίωση και η διασφάλιση της ποιότητας των δημοσίων έργων, η εισαγωγή του θεσμού της ασφάλισης των δημοσίων έργων, η βελτίωση και ανάπτυξη των συστημάτων δημοπράτησης και η προτυποποίηση των τευχών δημοπράτησης, ο διαρκής εκσυγχρονισμός των τεχνικών προδιαγραφών, των εθνικών κοστολογίων, των μητρώων εργοληπτών και μελετητών δημοσίων έργων, καθώς και η διαρκής εκπαίδευση και επιμόρφωση της διοίκησης στα θέματα που συνδέονται με τα δημόσια έργα κοκ.»

Οι Ελληνικές Αρχές θεωρούν ότι ο εκσυγχρονισμός του Συστήματος παραγωγής δημοσίων έργων μία χώρας είναι μία διαρκής προσπάθεια, η οποία πρέπει να υλοποιείται στο πλαίσιο ενός μηχανισμού μελέτης, λήψης-εφαρμογής μέτρων, παρακολούθησης-αξιολόγησης αποτελεσμάτων, καθώς και ανάλυσης-ανάδρασης πρόσθετων μέτρων. Η προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συντονίζεται από τον κατεξοχήν αρμόδιο φορέα για τα δημόσια έργα, που είναι το ΥΠΕΧΩΔΕ, με την υποστήριξη των λοιπών συναρμόδιων φορέων.

Επιπλέον οι Ελληνικές Αρχές θεωρούν ότι, για να είναι αποτελεσματικές οι οποιοσδήποτε παρεμβάσεις, πρέπει να εγγράφονται σε ένα συνολικό σχεδιασμό και σε μια συνολική θεώρηση του Συστήματος. Αυτό σε πολλές

περιπτώσεις σημαίνει διεξοδική ανάλυση επιπτώσεων, με την συμμετοχή πολλών αρμόδιων φορέων, και την μελέτη και υιοθέτηση δεσμών μέτρων, αντί μεμονωμένων παρεμβάσεων. Μάλιστα δε, με δεδομένο ότι τα περισσότερα από τα βασικά μέτρα έχουν ήδη ληφθεί και εφαρμοσθεί κατά την προηγούμενη περίοδο, τα μέτρα που πρέπει πλέον να ληφθούν είναι ευρύτερα και στην πλειονότητά τους περισσότερο σύνθετα, πιο μακροπρόθεσμου ορίζοντα και απαιτούν μεγαλύτερη προσπάθεια και συντονισμό.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, οι Ελληνικές Αρχές εκτιμώντας τις νέες συνθήκες, συνέθεσαν ένα νέο, συμπληρωματικό προς το προηγούμενο Πρόγραμμα, περαιτέρω εκσυγχρονισμού του Συστήματος Παραγωγής Δημοσίων Έργων της χώρας, με το οποίο θα υλοποιηθούν κατά συνολικό και συγκροτημένο τρόπο οι αναγκαίες παρεμβάσεις.

Το νέο αυτό Πρόγραμμα παρουσιάζεται στη συνέχεια, μαζί με ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα για την υλοποίησή του.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

1.1. Εκσυγχρονισμός του πλαισίου

2.1.1 Τεχνικές Προδιαγραφές

Η ύπαρξη πλήρων και εκσυγχρονισμένων Προτύπων Τεχνικών Προδιαγραφών (ΠΤΠ) για όλους τους τομείς των Δημοσίων Έργων (Δ.Ε.) αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία του Συστήματος παραγωγής τους, σε όλο τον κύκλο της μελέτης-παραγωγής-λειτουργίας-συντήρησής τους.

Οι διαθέσιμες σήμερα Τεχνικές Προδιαγραφές παρουσιάζουν σημαντικά μειονεκτήματα:

- Δεν καλύπτουν το σύνολο των τεχνικών αντικειμένων (τομέων, κατηγοριών έργων, επιμέρους τεχνικών αντικειμένων, κλπ) των Δ.Ε.
- Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει μία πολλαπλότητα τεχνικών προδιαγραφών για το ίδιο επιμέρους τεχνικό αντικείμενο, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σύγχυσης και τη χρησιμοποίηση διαφορετικών προδιαγραφών από διάφορους φορείς υλοποίησης έργων.
- Δεν είναι σύγχρονες, δηλαδή δεν αναφέρονται στις μεθόδους και μέσα παραγωγής των τεχνικών έργων που χρησιμοποιούνται σήμερα.
- Δεν συνδέονται μονοσήμαντα με αντίστοιχα άρθρα Τιμολογίου (Αναλύσεων Τιμών Δ.Ε.).

Η θέσπιση Τεχνικών Προδιαγραφών για τα Δ.Ε. γίνεται από την δημόσια διοίκηση (κυρίως το ΥΠΕΧΩΔΕ). Η υλοποίηση του εκσυγχρονισμού των Τεχνικών Προδιαγραφών πρέπει να περιλάβει τις ακόλουθες δράσεις:

- Κατάρτιση Σχεδίου Πρότυπης Τεχνικής Προδιαγραφής (ΠΤΠ) για κάθε μία κατηγορία ή υποκατηγορία Δ.Ε.
- Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ, για ενδεχόμενες βελτιώσεις του και για την επίτευξη ευρείας αποδοχής.
- Θέσπιση της ΠΤΠ από τον αρμόδιο δημόσιο φορέα (έκδοση Κανονιστικής Απόφασης).

Η κατάρτιση Σχεδίων ΠΤΠ έχει ήδη αρχίσει να υλοποιείται υπό τον συντονισμό του Ινστιτούτου Οικονομίας των Κατασκευών (ΙΟΚ) και με την συνεργασία και συμμετοχή ειδικευμένων και έμπειρων μηχανικών από Υπηρεσίες του Δημόσιου και ευρύτερου Δημόσιου τομέα, τις Πολυτεχνικές Σχολές και τα Ερευνητικά Ιδρύματα της χώρας, το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΤΕΕ), και άλλους φορείς καθώς και από ιδιώτες μηχανικούς και στελέχη τεχνικών εταιρειών.

Για τον σκοπό αυτό έχουν ήδη εκδοθεί από το ΙΟΚ:

- ο Κανονισμός σύνταξης και έκδοσης Σχεδίων ΠΤΠ, καθώς και
- ο Κανονισμός σύστασης και λειτουργίας τεχνικών επιτροπών σύνταξης Σχεδίων ΠΤΠ

ενώ ευρίσκονται υπό σύνταξη:

- ο Κείμενα προεργασίας για τη σύνταξη Σχεδίων ΠΤΠ διαφόρων κατηγοριών Δ.Ε.

Προβλέπονται, κατ'αρχήν, να συνταχθούν ΠΤΠ για τις ακόλουθες κατηγορίες Δ.Ε.:

- Χωματοουργικά έργα
- Έργα Οδοποιίας – Οδοστρωσία και Γεφυροποιία
- Σήραγγες
- Γεωτεχνικά έργα
- Υδραυλικά έργα – Ανοικτοί αγωγοί, Εγγειοβελτιωτικά, Σωληνώσεις, Υδρεύσεις, Αποχετεύσεις
- Λιμενικά έργα
- Οικοδομικά έργα – Οικοδομικές εργασίες και εγκαταστάσεις
- Φράγματα
- Έργα Πρασίνου
- Σιδηροδρομικά έργα
- Έργα Αεροδρομίων

2.1.2 Σύστημα προσδιορισμού κόστους

Η εκτίμηση του κόστους των Δ.Ε. είναι από τα βασικότερα στοιχεία ενός προγράμματος έργων. Παράλληλα, η τιμολόγηση ενός έργου αποτελεί ένα από τα βασικότερα στοιχεία των τευχών δημοπράτησής του.

Συνεπώς, η ύπαρξη ενός ενιαίου και σύγχρονου συστήματος εκτίμησης του συνολικού κόστους, τιμολόγησης των επιμέρους εργασιών υλοποίησης και στατιστικής παρακολούθησης του κόστους των Δ.Ε. αποτελεί κύριο στοιχείο του πλαισίου παραγωγής Δ.Ε.

Είναι προφανές ότι ένα τέτοιο Σύστημα προσδιορισμού του κόστους των Δ.Ε. πρέπει να είναι άμεσα συνδεδεμένο με τις Τεχνικές Προδιαγραφές των Δ.Ε. Για τον λόγο αυτό, η ανάπτυξη του συστήματος αυτού πρέπει να ακολουθήσει τον προγραμματισμό σύνταξης-θέσπισης των Πρότυπων Τεχνικών Προδιαγραφών (που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ενότητα δράσεων).

Στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος προβλέπονται να υλοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- Επικαιροποίηση (και συμπλήρωση) των υφισταμένων Αναλύσεων Τιμών Δ.Ε., οι οποίες παρουσιάζουν σημαντική αστοχία σε κάποια τμήματά τους, και δεν καλύπτουν όλες τις βασικές σήμερα εργασίες υλοποίησης των Δ.Ε. Η επικαιροποίηση αυτή είναι απαραίτητη, αφού το νέο Σύστημα Κοστολόγησης/Τιμολόγησης δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί και να λειτουργήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα (προβλέπεται να αρχίσει να λειτουργεί τμηματικά από τον Δεκέμβριο του 2003).
- Εφαρμογή του υπάρχοντος πληροφοριακού Συστήματος στατιστικής παρακολούθησης του κόστους των υλοποιούμενων Δ.Ε., ώστε να προκύψουν, από αξιόπιστο δείγμα έργων, στατιστικά στοιχεία κόστους Δ.Ε. και επιμέρους τμημάτων τους.
Το Σύστημα αυτό κατασκευάστηκε από την Μικτή Επιτροπή Καθοδήγησης για τα Δημόσια Έργα (ΜΕΚ) κατά την περίοδο εφαρμογής του ΚΠΣ II.
- Ανάπτυξη του νέου Συστήματος Κοστολόγησης/Τιμολόγησης (νέας Εθνικής Ανάλυσης Τιμών Δημοσίων Έργων).
Το Σύστημα προβλέπεται να περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:
 - Γενικές εργοταξιακές δαπάνες
 - Χωματοουργικά έργα
 - Έργα Οδοποιίας
 - Σήραγγες
 - Γεωτεχνικά έργα
 - Υδραυλικά έργα
 - Λιμενικά έργα
 - Οικοδομικά έργα
 - Φράγματα
 - Έργα Πρασίνου
 - Σιδηροδρομικά έργα
 - Έργα Αεροδρομίων.
 Για την ανάπτυξη του Συστήματος είναι απαραίτητα και προβλέπεται να υλοποιηθούν τα ακόλουθα:
 - Κανονισμός για την σύνταξη του Συστήματος Κοστολόγησης/Τιμολόγησης
 - Κατάλογος και στοιχεία λειτουργίας μηχανημάτων τεχνικών έργων
 - Κατάλογος ειδικοτήτων και στοιχεία εργασίας προσωπικού υλοποίησης τεχνικών έργων
 - Συγκέντρωση δεδομένων τυπικών αποδόσεων μηχανημάτων και προσωπικού τεχνικών έργων.

Πολλές από τις ανωτέρω δράσεις έχουν ήδη αρχίσει να υλοποιούνται υπό τον συντονισμό του ΙΟΚ.

2.1.3 Οδηγοί, Πρότυπα τεύχη και έγγραφα

Η έκδοση Οδηγών και Τεχνικών Εγχειριδίων προς χρήση από τους φορείς υλοποίησης των έργων, που να καλύπτουν όσο δυνατόν περισσότερα θέματα της εργασίας τους, είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσει σε αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους, σε μικρότερο κόστος διοίκησης των Δ.Ε και σε βελτίωση του χρόνου και της ποιότητας υλοποίησης των Δ.Ε.

Στην ίδια κατεύθυνση θα συμβάλλουν και:

- Η κατάρτιση πρότυπων τευχών δημοπράτησης έργων κατασκευών, μελετών, υπηρεσιών συμβούλων και προμηθειών, καθώς και
- Η έκδοση τυποποιημένων εγγράφων διοίκησης συμβάσεων έργων κατασκευών, μελετών, υπηρεσιών συμβούλων και προμηθειών.

Στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος, προβλέπονται να υλοποιηθούν τα ακόλουθα:

- Έκδοση τυποποιημένων τευχών δημοπράτησης για:
 - Μεγάλα έργα (κατασκευές)
 - Μικρά έργα (κατασκευές)
 - Τεχνικές και άλλες μελέτες
 - Υπηρεσίες συμβούλου.
- Έκδοση τυποποιημένων εγγράφων διοίκησης συμβάσεων:
 - Έργων (κατασκευών)
 - Τεχνικών και λοιπών μελετών
 - Υπηρεσιών συμβούλου.
- Έκδοση νέου Μητρώου Οδών.
- Έκδοση Οδηγού για τους κατ'ελάχιστον απαραίτητους ποιοτικούς ελέγχους που πρέπει να διενεργούνται και τα αποτελέσματα των οποίων πρέπει να ενσωματώνονται στον Φάκελο Ποιοτικών Στοιχείων κάθε έργου.
- Έκδοση λοιπών Οδηγών, όπως θα προκύψουν από την υλοποίηση των λοιπών ενοτήτων του παρόντος Προγράμματος και από τις ανάγκες που θα διαπιστωθούν ή από σχετικά αιτήματα που θα γίνουν.

2.1.4 Νομοθετικό πλαίσιο

Δύο ενότητες δράσεων έχουν προγραμματισθεί να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος:

- Η κωδικοποίηση της νομοθεσίας περί Δημοσίων Έργων και
- Νομοθετικές ρυθμίσεις που βελτιώνουν και συμπληρώνουν το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο

Η κωδικοποίηση της Νομοθεσίας και Νομολογίας για τα Δ.Ε. (σύναψη και εκτέλεση συμβάσεων, μελέτη, κατασκευή διοίκηση έργων κλπ) αποτελεί δράση υψηλής προτεραιότητας, η οποία αναμένεται να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και σε καλύτερη εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου. Στο πλαίσιο της δράσης αυτής θα υλοποιηθούν και άλλες παράλληλες, για την απλούστευση και εκλαΐκευση της Νομοθεσίας.

Στην ενότητα της βελτίωσης και συμπλήρωσης του υφισταμένου νομοθετικού πλαισίου περιλαμβάνονται:

- ο Η έκδοση νέου νόμου και του (ή των) εκτελεστικού(ών) του Προεδρικού(ών) Διατάγματος(των), για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, ο οποίος θα αντικαταστήσει τον ισχύοντα Νόμο 716/77 («Περί Μητρώου Μελετητών και αναθέσεως και εκπονήσεως Μελετών») και τα εκτελεστικά του Π.Δ.
- ο Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που θα προκύψουν ως αναγκαίες από την υλοποίηση των λοιπών δράσεων του παρόντος Προγράμματος (π.χ. Υπουργικές (ή άλλες) Αποφάσεις για την θέσπιση των Πρότυπων Τεχνικών Προδιαγραφών, ρυθμίσεις σχετικά με την ανάπτυξη και εκμετάλλευση δανειοθαλάμων και λατομείων, κλπ.)

2.2 Υλοποίηση των έργων

Υπό τις υφιστάμενες συνθήκες υλοποίησης των Δ.Ε. στην Ελλάδα, κάτω από τους αυστηρότατους κανόνες διαχείρισης που έχουν επιβάλλει οι χρηματοδοτικοί φορείς τους (Εθνικοί και Κοινοτικοί), υφίσταται σημαντικός κίνδυνος να μην μπορέσουν να υλοποιηθούν ή να ολοκληρωθούν τα έργα που θα παρουσιάσουν σημαντικά προβλήματα κατά την υλοποίησή τους.

Η αντιμετώπιση όποιων θεμάτων προκαλούν προβλήματα, σε οποιοδήποτε σημείο του κύκλου υλοποίησης των έργων, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα. Πολλά από τα θέματα αυτά είναι γνωστά. Άλλα ενδέχεται να προκύψουν καθώς θα αντιμετωπίζονται τα προηγούμενα.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν Πρόγραμμα Δράσεων, ταξινομημένες σε αυτές που αναφέρονται στην περίοδο ωρίμανσης (προετοιμασίας) των έργων και σε αυτές που αναφέρονται στην περίοδο υλοποίησής τους. Στο πλαίσιο αυτό ειδική αναφορά γίνεται και στις παρεμβάσεις που αναφέρονται στην διασφάλιση της ποιότητας των Δ.Ε.

2.2.1 Ωρίμανση των έργων

Έχει παρατηρηθεί στην πράξη ότι σημαντικό μέρος των προβλημάτων υλοποίησης των Δ.Ε. προκύπτουν εξ αιτίας της ατελούς ή κακής προετοιμασίας τους, πριν από την δημοπράτηση και ανάθεσή τους.

Οι αδυναμίες του υφιστάμενου πλαισίου υλοποίησης των Δ.Ε., σε συνδυασμό με τις γενικά «δυσχερείς» συνθήκες υπό τις οποίες τα έργα υλοποιούνται (αρχαιολογικά ευρήματα, πολλές περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές, δύσκολη γεωλογία και γεωτεχνικά προβλήματα, κ.α.) προκαλούν σημαντικά προβλήματα, εάν η προετοιμασία των έργων είναι ατελής ή κακή.

Είναι γνωστό ότι, εν αντιθέσει με άλλες παραγωγικές διαδικασίες που εμφανίζουν υψηλό βαθμό παραγωγικής τυποποίησης, είναι σχεδόν αδύνατον να μην παρουσιαστούν προβλήματα κατά την παραγωγή ενός δημοσίου έργου. Το φυσικό περιβάλλον είναι εν πολλοίς απρόβλεπτο, ανεξάρτητα από την πληρότητα της προετοιμασίας της υλοποίησης των έργων. Όμως είναι εξίσου βέβαιο ότι είναι απίθανο να μην παρουσιασθούν σημαντικά προβλήματα κατά την υλοποίηση των έργων που δεν έχουν προετοιμασθεί κατάλληλα και πλήρως.

Αυτά τα προβλήματα της προετοιμασίας (ωρίμανσης) των έργων μπορούν να ταξινομηθούν σε προβλήματα:

- Ελλιπών διερευνήσεων στις περιοχές των έργων, σχετικά με:
 - Την ύπαρξη αρχαιολογικών χώρων – ευρημάτων
 - Τις υφιστάμενες γεωλογικές – γεωτεχνικές συνθήκες και παραμέτρους
 - Την ύπαρξη περιβαλλοντικά ευαίσθητων χαρακτηριστικών
 - Την ύπαρξη (ή τις δυνατότητες ανάπτυξης και λειτουργίας) λατομείων και δανειοθαλάμων καθώς και αποθεσιοθαλάμων, ικανών να καλύψουν τις σχετικές απαιτήσεις των υπόψη έργων.
 - Τις αντιδράσεις των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων και των πολιτών εν γένει
 - Άλλα θέματα, που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν προβλήματα στα έργα.
- Ελλιπών ή κακής ποιότητας μελετών:
 - Οικονομοτεχνικών
 - Περιβαλλοντικών
 - Γεωλογικών – γεωτεχνικών
 - Τεχνικών μελετών (σχέδια, μέθοδοι κατασκευής, κατασκευασιμότητα, value engineering, ποσότητες έργου, εκτίμηση κόστους, κλπ)
 - Λοιπών αναγκαίων μελετών.
- Βραδέων/μη βέλτιστων διαδικασιών:
 - Αδειοδοτήσεων, γνωμοδοτήσεων, εγκρίσεων και
 - Συντονισμού των συναρμόδιων φορέων (όπου υπάρχουν) και ειδικότερα:

- Χωροθέτησης του έργου
- Έκδοσης περιβαλλοντικών όρων
- Απαλλοτριώσεων και γενικά εξασφάλισης του γηπέδου του έργου
- Έκδοσης οικοδομικών κλπ αδειών
- Ανάθεσης (διαγωνισμών, κλπ) των συμβάσεων μελετών, διερευνήσεων, άλλων υπηρεσιών, κατασκευών, κλπ.

Στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος, θα μελετηθούν και προταθούν μέτρα για την αντιμετώπιση των ανωτέρω θεμάτων, μαζί με τις ενδεχόμενες απαιτούμενες ρυθμίσεις για την εισαγωγή τους και την διευκόλυνση της εφαρμογής τους.

Το σημαντικότερο από όλα τα παραπάνω θέματα είναι η διασφάλιση της ύπαρξης όλων των απαραίτητων διερευνήσεων, μελετών και αδειών πριν από την δημοπράτηση των έργων (κατασκευών).

2.2.2 Διοίκηση της υλοποίησης

Εκτός από τα θέματα της διασφάλισης και του ελέγχου της ποιότητας (για τα οποία γίνεται λόγος στη επόμενη παράγραφο), οι στόχοι του παρόντος Προγράμματος εστιάζονται κυρίως:

- Στον έλεγχο του κόστους των έργων και στον περιορισμό των υπερβάσεων του
- Στον έλεγχο του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των έργων και στον περιορισμό των υπερβάσεων του.

Σημαντικό ρόλο, για την επίτευξη και των δύο ανωτέρω στόχων, παίζει η επιτυχής εφαρμογή των μέτρων των προηγούμενων παραγράφων.

Πέραν όμως αυτών, στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος θα υλοποιηθούν τα ακόλουθα:

- Εισαγωγή του Ενιαίου Συστήματος Μελέτης-Επίβλεψης Δ.Ε., με δέσμευση τελικής δαπάνης (mission complete), με μία κατ'αρχήν δοκιμαστική εφαρμογή του και θεσμοθέτησή του στη συνέχεια.
- Μελέτη και πρόταση πρόσθετων μέτρων, όπως απαιτούνται.

2.2.3 Διασφάλιση – έλεγχος ποιότητας

Στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Για την διασφάλιση της ποιότητας σε όλο τον κύκλο παραγωγής των Δ.Ε.:

- Ανάπτυξη και εφαρμογή Συστήματος δειγματοληπτικών ελέγχων της εφαρμογής των κανόνων διασφάλισης ποιότητας από τους φορείς υλοποίησης των έργων.
 - Άλλα μέτρα που θα προκύψουν ως αναγκαία, από την περαιτέρω μελέτη των σχετικών θεμάτων.
- Για την βελτίωση του Συστήματος ελέγχων ποιότητας Δ.Ε.:
 - Εφαρμογή προγράμματος εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης των Εργαστηρίων Δημοσίων Έργων (ΚΕΔΕ – ΠΕΔΕ) και δημιουργίας δικτύου εργαστηρίων.
 - Άλλα μέτρα που θα προκύψουν ως αναγκαία, από την περαιτέρω μελέτη των σχετικών θεμάτων.

2.3. Ενίσχυση της ικανότητας των φορέων υλοποίησης

2.3.1 Επιμόρφωση στελεχών

Η επιμόρφωση των στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης (Τεχνικών Υπηρεσιών κλπ) αλλά και των στελεχών των λοιπών εμπλεκόμενων στο κύκλωμα παραγωγής των Δ.Ε. στην Ελλάδα (δηλ. των στελεχών των τεχνικών εταιρειών μελετών, κατασκευών, παροχής τεχνικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, κλπ) είναι μία διαπιστωμένη ανάγκη υψηλής προτεραιότητας.

Η επιμόρφωση αυτή αφορά τόσο τα νέα στελέχη του τομέα, όσο και τα παλαιά, και πρέπει να είναι διαρκής και επαναλαμβανόμενη (σε επιμορφωτικούς κύκλους) και να καλύπτει όσο το δυνατόν περισσότερα θέματα (γενικά και εξειδικευμένα).

Η εφαρμογή των δυνατοτήτων της πληροφορικής (π.χ. δημιουργία ειδικών προς τον σκοπό αυτό διαδικτυακών τόπων, με διαρκώς ενημερούμενη πληροφορία και help-desk, αποστολή ηλεκτρονικών ενημερωτικών δελτίων με e-mail, κλπ) καθώς και η χρησιμοποίηση των πανελλήνιας εμβέλειας δυνατοτήτων του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης (ΕΚΔΔ), αλλά και άλλων δραστηρίων σχετικών φορέων (π.χ. της ΜΟΔ κ.α), μπορούν να διασφαλίσουν τόσο την πλήρη γεωγραφική κάλυψη (που σημαίνει και κάλυψη όλων των σχετικών φορέων, εταιρειών, κλπ), όσο και την αποτελεσματικότητα και οικονομικότητα των επιμορφωτικών δράσεων.

Τα θέματα των προγραμμάτων κατάρτισης είναι πολλά. Πρέπει να καλύπτουν όλα τα θέματα (τεχνικά, οικονομικά, χρηματοδοτικά, διαχειριστικά, κλπ) που σχετίζονται με όλο τον κύκλο παραγωγής των Δ.Ε. (σχεδιασμό, προγραμματισμό, χρηματοδότηση, μελέτη, κατασκευή, λειτουργία, συντήρηση, διοίκηση-διαχείριση). Για τον σκοπό αυτό στο παρόν Πρόγραμμα προβλέπονται:

- Η κατάρτιση σχεδίου επιμορφωτικών δράσεων γενικά και κατά κατηγορία στελεχών, φορέων, αντικειμένων, κλπ.
- Η διαμόρφωση Προγραμμάτων Επιμορφωτικών δράσεων (καθορισμός ομάδας επιμορφούμενων, εκπαιδευτών, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, κόστος, χρηματοδότηση, κλπ)
- Η υλοποίηση των επιμορφωτικών δράσεων
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων των επιμορφωτικών δράσεων.

2.3.2 Οργανωτικές βελτιώσεις

Η ικανότητα των φορέων υλοποίησης έργων μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά με την εισαγωγή οργανωτικών αλλαγών. Είναι εμφανές, σε μερικές περιπτώσεις φορέων, το πρόβλημα της μη παραγωγικής οργάνωσής τους, κυρίως σε σχέση με το αντικείμενο των έργων που έχουν αναλάβει.

Στις δράσεις για οργανωτικές βελτιώσεις μπορεί επίσης να περιληφθεί και η μελέτη, και τα εξ αυτής απορρέοντα συμπεράσματα, της συνολικής ικανότητας ενός φορέα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της υλοποίησης των έργων που έχει αναλάβει ή επιθυμεί/προτίθεται και έχει τη δυνατότητα να αναλάβει. Πολλές φορές η λύση είναι να αναλάβει την υλοποίηση των έργων ένας άλλος φορέας, ικανός να επιτελέσει το έργο.

Στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Συγκέντρωση και διάχυση της εμπειρίας από:
 - Την χρησιμοποίηση εξωτερικών συμβούλων στην διοίκηση των έργων
 - Την λειτουργία διαφορετικών δομών Υπηρεσιών (κλασσική δημόσια Υπηρεσία, Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων (ΕΥΔΕ), Ανώνυμη Εταιρεία του Δημοσίου)
 - Την χρησιμοποίηση εργαλείων διοίκησης, συγκεκριμένων διαδικασιών δουλειάς, μεθοδολογιών, κλπ.
- Τεχνική υποστήριξη των φορέων που σχεδιάζουν να υλοποιήσουν οργανωτικές αλλαγές (στη δομή τους, στις διαδικασίες τους, κλπ).

Παράλληλα με τα ανωτέρω (αλλά όχι στο πλαίσιο του παρόντος Προγράμματος) ήδη υλοποιείται, στο πλαίσιο των ενεργειών εκσυγχρονισμού του Δημόσιου Τομέα, η ενίσχυση του στελεχιακού δυναμικού των φορέων, με την πρόσληψη νέων στελεχών και στελεχών εξειδικευμένων ειδικοτήτων.

2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης κάθε μίας από τις προαναφερθείσες δράσεις του Προγράμματος ποικίλλει, εξαρτώμενο από διάφορες παραμέτρους όπως ο όγκος εργασίας που απαιτείται για την υλοποίηση, οι δυσκολίες λόγω πιθανόν συναρμοδιοτήτων πολλών φορέων και διάφοροι άλλοι παράγοντες.

Λαμβάνοντας επίσης υπόψη ότι η μελέτη – ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και η επεξεργασία και διατύπωση ρεαλιστικών και εφαρμόσιμων μέτρων απαιτεί την συνδρομή και συνεργασία πολλών ατόμων και φορέων, το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης της υλοποίησης των επιμέρους δράσεων του Προγράμματος έχει ως εξής:

2.1. Εκσυγχρονισμός του πλαισίου

2.1.1 Τεχνικές Προδιαγραφές

Έκδοση Κανονισμού σύνταξης και έκδοσης Σχεδίων ΠΤΠ.	Υλοποιήθηκε.
Έκδοση Κανονισμού σύστασης και λειτουργίας τεχνικών επιτροπών σύνταξης Σχεδίων ΠΤΠ.	Υλοποιήθηκε.
Κείμενα προεργασίας για τη σύνταξη Σχεδίων ΠΤΠ διαφόρων Δ.Ε.	Δεκέμβριος 2002.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Οδοποιίας (Οδοστρωσία & Γεφυροποιία).	Μάρτιος 2003
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Οδοποιίας.	Μάιος 2003
Θέσπιση ΠΤΠ για Έργα Οδοποιίας (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Ιούλιος 2003.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Υδραυλικά Έργα (Ανοικτοί αγωγοί – Εγγειοβελτιωτικά , Σωληνώσεις – Αποχετεύσεις).	Σεπτέμβριος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Υδραυλικά Έργα .	Νοέμβριος 2003.
Θέσπιση ΠΤΠ για Υδραυλικά Έργα (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης)	Δεκέμβριος 2003.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Οικοδομικά Έργα (Οικοδομικές εργασίες & εγκαταστάσεις)	Δεκέμβριος 2003
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Οικοδομικά Έργα.	Φεβρουάριος 2004.
Θέσπιση ΠΤΠ για Οικοδομικά Έργα (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Ιούνιος 2004
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Χωματοουργικά Έργα.	Μάρτιος 2003
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Χωματοουργικά Έργα.	Μάιος 2003

Θέσπιση ΠΤΠ για Χωματουργικά Έργα (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Ιούλιος 2003.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Γεωτεχνικά Έργα.	Απρίλιος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Γεωτεχνικά Έργα.	Ιούνιος 2003.
Θέσπιση ΠΤΠ για Γεωτεχνικά Έργα (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Σεπτέμβριος 2003.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Σήραγγες.	Μάρτιος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Σήραγγες .	Μάιος 2003.
Θέσπιση ΠΤΠ για Σήραγγες (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης)	Ιούλιος 2003.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Φραγμάτων.	Δεκέμβριος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Φραγμάτων.	Φεβρουάριος 2004.
Θέσπιση ΠΤΠ για Έργα Φραγμάτων (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Απρίλιος 2004.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Λιμενικά Έργα.	Δεκέμβριος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Λιμενικά Έργα.	Φεβρουάριος 2004.
Θέσπιση ΠΤΠ για Λιμενικά Έργα (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης)	Ιούνιος 2004.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Πρασίνου.	Δεκέμβριος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Πρασίνου.	Φεβρουάριος 2004.
Θέσπιση ΠΤΠ για Έργα Πρασίνου (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης)	Ιούνιος 2004
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Σιδηροδρομικά Έργα.	Δεκέμβριος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Σιδηροδρομικά Έργα.	Φεβρουάριος 2004.
Θέσπιση ΠΤΠ για Σιδηροδρομικά Έργα (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Ιούνιος 2004.
Σύνταξη Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Αεροδρομίων.	Δεκέμβριος 2003.
Διάλογος επί του Σχεδίου ΠΤΠ για Έργα Αεροδρομίων.	Φεβρουάριος 2004.
Θέσπιση ΠΤΠ για Έργα Αεροδρομίων (Έκδοση Υπουργικής Απόφασης).	Ιούνιος 2004.

2.1.2 Σύστημα προσδιορισμού κόστους

Επικαιροποίηση (& συμπλήρωση) υφισταμένων Αναλύσεων Τιμών Δ.Ε.	Δεκέμβριος 2002.
Εφαρμογή Συστήματος Στατιστικής Παρακολούθησης Τιμών Δ.Ε.	Δεκέμβριος 2002
Έκδοση Κανονισμού για τη σύνταξη του νέου Συστήματος Κοστολόγησης/ Τιμολόγησης Δημοσίων Έργων.	Νοέμβριος 2002.
Έκδοση Καταλόγου Μηχανημάτων Τεχνικών Έργων.	Μάρτιος 2003.
Έκδοση Καταλόγου Ειδικοτήτων Προσωπικού υλοποίησης Τεχνικών Έργων.	Μάρτιος 2003.
Συγκέντρωση δεδομένων για τις τυπικές αποδόσεις μηχανημάτων και προσωπικού τεχνικών έργων.	Ιούνιος 2003

- Σύνταξη νέας Εθνικής Ανάλυσης Τιμών Δ.Ε.:

Γενικές Εργοταξιακές Δαπάνες	Δεκέμβριος 2003
Έργα Οδοποιίας	Δεκέμβριος 2003
Υδραυλικά Έργα	Απρίλιος 2004
Οικοδομικά Έργα	Δεκέμβριος 2004
Χωματοουργικά Έργα	Δεκέμβριος 2003
Γεωτεχνικά Έργα	Δεκέμβριος 2003
Σήραγγες	Δεκέμβριος 2003
Έργα Φραγμάτων	Δεκέμβριος 2004
Λιμενικά Έργα	Δεκέμβριος 2004
Έργα Πρασίνου	Δεκέμβριος 2004
Σιδηροδρομικά Έργα	Δεκέμβριος 2004
Έργα Αεροδρομίων	Δεκέμβριος 2004

2.1.3 Οδηγοί, Πρότυπα τεύχη και έγγραφα

- Έκδοση τυποποιημένων Τευχών Δημοπράτησης Δημ. Έργων:

Μεγάλα Έργα (κατασκευές)	Δεκέμβριος 2002
Μικρά Έργα (κατασκευές)	Δεκέμβριος 2002
Τεχνικές και άλλες Μελέτες	Δεκέμβριος 2002
Υπηρεσίες συμβούλων	Δεκέμβριος 2002

- Έκδοση τυποποιημένων εγγράφων διοίκησης συμβάσεων:

Έργα (κατασκευές)	Δεκέμβριος 2002
Τεχνικές και λοιπές μελέτες	Δεκέμβριος 2002
Υπηρεσίες συμβούλου	Δεκέμβριος 2002
Έκδοση νέου Μητρώου Οδών	Δεκέμβριος 2002
Έκδοση Οδηγού για τους κατ' ελάχιστον απαραίτητους ποιοτικούς Ελέγχους, που πρέπει να διενεργούνται και τα αποτελέσματα των οποίων πρέπει να ενσωματώνονται στον Φάκελο Ποιοτικών Στοιχείων κάθε Δ.Ε	Ιούλιος 2003
Έκδοση λοιπών Οδηγών.	Όπως απαιτηθούν

2.1.4 Νομοθετικό πλαίσιο

Νέος Νόμος για Μελέτες Δημοσίων Έργων (Τροποποίηση Ν.716/77)	Μάρτιος 2003
Π.Δ. σε εκτέλεση του νέου Νόμου για Μελέτες Δ. Έργων	Μάρτιος 2003
Κωδικοποίηση Νομοθεσίας Δημοσίων Έργων	Δεκέμβριος 2003
Άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις	Όπως απαιτηθούν

2.2 Υλοποίηση των έργων

2.2.1 Ωρίμανση των έργων

Προτυποποίηση των κύριων περιβαλλοντικών όρων ανά κατηγορία έργου και καθορισμός άλλων συναφών μέτρων για την επιτάχυνση της έκδοσης των περιβαλλοντικών όρων των Δημοσίων Έργων	Δεκέμβριος 2002
Ανάλυση και αποτύπωση υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου σχετικά με την ανάπτυξη και λειτουργία λατομείων, δανειοθαλάμων και αποθεσιοθαλάμων	Δεκέμβριος 2002
Επεξεργασία προτάσεων και λήψη μέτρων σχετικά με Λατομεία, δανειοθαλάμους και αποθεσιοθαλάμους.	Δεκέμβριος 2003
Λοιπά μέτρα	Όπως απαιτηθούν

2.2.2 Διοίκηση της υλοποίησης

- Εισαγωγή του Ενιαίου Συστήματος Μελέτης-Επίβλεψης Δημοσίων Έργων με δέσμευση τελικής δαπάνης:

Έναρξη πιλοτικής εφαρμογής	Αρχές 2003
Αξιολόγηση αποτελεσμάτων, λήψη αποφάσεων	Δεκέμβριος 2004
Νομοθετική ρύθμιση για τη σχετική θεσμοθέτηση	Δεκέμβριος 2004
Άλλα μέτρα	Όπως απαιτηθούν

2.2.3 Διασφάλιση – έλεγχος Ποιότητας

- Διασφάλιση Ποιότητας:

Ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος δειγματ/κών ελέγχων	Ιούνιος 2003
--	--------------

- Βελτίωση του συστήματος ποιοτικών ελέγχων:

Πρόγραμμα εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης των Εργαστηρίων Δ.Ε. (ΚΕΔΕ -ΠΕΔΕ). Δημιουργία Δικτύου Εργαστηρίων	Δεκέμβριος 2003
Άλλα μέτρα	Όπως απαιτηθούν

2.3 Ενίσχυση της ικανότητας των φορέων υλοποίησης

2.3.1 Επιμόρφωση Στελεχών

Κατάρτιση σχεδίου δράσεων επιμόρφωσης στελεχών (κατά κατηγορία στελεχών, φορέων, αντικειμένων, κλπ)	Δεκέμβριος 2002
Διαμόρφωση Προγραμμάτων Επιμορφωτικών δράσεων	Μάρτιος 2003
Έναρξη υλοποίησης δράσεων Επιμόρφωσης Στελεχών	Ιούνιος 2003
Έναρξη παρακολούθησης της υλοποίησης & των αποτελεσμάτων	Ιούνιος 2003

2.3.2 Οργανωτικές βελτιώσεις

Συγκέντρωση και διάχυση της εμπειρίας από την χρησιμοποίηση συμβούλων στην διοίκηση των Δ.Ε., την λειτουργία διαφορετικών δομών Υπηρεσιών διοίκησης Δ.Ε., κλπ.	Ιούνιος 2003
Τεχνική υποστήριξη των φορέων που σχεδιάζουν να υλοποιήσουν οργανωτικές αλλαγές	Όπως απαιτηθούν